

[K. J. Mortensen.]

sker på stedet på grund af tidligere raltagning. Hvis det er rigtigt — og det må man vel tro på, når en af eksperterne udtaler det — er det jo i hvert fald en ret dyr måde at holde en beskæftigelse i gang på. Jeg er jo godt klar over, at raltagning i Nordjylland har betydning arbejdsmæssigt, fordi man deroppe ikke har for meget arbejde i forvejen, men hvis man senere skal køre ral til kysten udgravet inde i landet, så mener jeg, at man må overveje, om man ikke kan finde andre former for beskæftigelse.

Jeg kan imidlertid tilsiige lovforslaget villig behandling i udvalget, idet jeg håber, at det er en forløber for et forslag om de tilsvarende materialer, der findes på landjorden, for som ministeren ganske rigtigt har anført i bemærkningerne til lovforslaget, vil der også komme problemer her. Man kunne nok mene, at de samme betingelser vedrørende samfundets ret, må være gældende på det område. Herigennem kunne man også undgå det, som man desværre i dag ser, at der sker planløse gravninger uden retabletering og tilplantning, således at disse tømte grave kommer til at ligge som lossepladser, der er uskønne og samtidig medfører en hel del forurening af grundvandet.

Henning Andersen: Efter gammel dansk retssædvane har alle og enhver haft adgang til at borttage sten, sand og grus fra havbunden. I dette lovforslag fra ministeren for offentlige arbejder søges dette nu lagt ind i mere faste rammer, hvorefter retten til at udforske og udnytte sådanne materialer inden for søterritoriet gøres afhængig af en tilladelse fra ministeren.

Fra forskellige kredse i erhvervslivet er der i de sidste år givet udtryk for stor betænkelighed ved den kraftige stigning i optagningen af sten, sand og grus i danske farvande og ved den stigende eksport af disse materialer. Det er blevet hævdet, at en snarlig udtømming af disse forekomster kan forventes, selv om der ikke kan føres noget egentligt bevis herfor. Det er klart, at disse materialer ikke er ubegrænsede, og i betragtning af, at forekomsterne på landjorden indskrænkes som følge af byplanlægning, fredning m. v., kunne vi måske hurtigt komme i den situation, at vor egen bygge- og anlægsvirksomhed blev tvunget til at

indføre dyre knuste klippematerialer fra udlandet.

I bemærkningerne til lovforslaget nævnes det, at der indtil videre lægges en vis bremse på eksporten, bl. a. ved at tilladelserne almindeligvis gøres betinget af, at alle optagne materialer udlosses på dansk område. På denne måde undgås eksportforbud, og den fordyrelse, denne fremgangsmåde indebærer, vil nogenlunde kunne modsvares af den værdiforøgelse, som en sortering eller bearbejdelse betyder.

Der er inden for dette specielle erhverv i de sidste år sket store investeringer i skibe og materiel. Derfor må det være en god ting, at tilladelserne gives for indtil 5 år, og at hovedreglen vil blive, at en tilladelse efter sit udløb kan fornys, samt at nyetablerede erhvervsdrivende inden for dette område også vil kunne forvente en tilladelse på de i loven stillede vilkår.

Den bemyndigelse, der ligger i lovforslaget til eventuelt at opkræve en afgift af de optagne materialer, således som det sker f. eks. i Sverige, Holland og England, synes jeg er en fornuftig ting, såfremt den ikke indføres, før sagen grundigt er drøftet igennem med de interesserede erhverv, og såfremt de beløb, der herved indgår i statskassen, ubeskåret går til geologiske havundersøgelser af forekomsterne, hvilket både erhvervet og staten kan være interesseret i.

For at lovgivningen virkelig skal få nogen betydning, er det nødvendigt, at der som foreslået føres en effektiv kontrol, samt at pligten til indberetning af mængde, arter og findested overholdes.

Efter kystfredningsloven har man i dag mulighed for at gribe ind, hvor bl. a. optagning af materialer på selve kysten kan gøre skade. Med dette lovforslag vil man også få mulighed for at gribe ind, når det gælder selve søterritoriet, såfremt det viser sig, at optagning af disse materialer kan ændre strømforholdene og derved forårsage skadevirkninger f. eks. på selve kysten og ved indsejlingerne.

Dette lovforslag er i det hele taget med til at hjælpe erhvervet, samtidig med at en hel del uheldige virkninger og en vis usikkerhed i fremtiden skulle kunne reduceres betydeligt. Derfor kan jeg på det konservative folkepartis vegne anbefale lovforslaget til en positiv behandling i udvalget.